

iVest Consult AS

Strandgata 10, 6905 Florø

20. mars 2025

Innspill til planarbeid for Via Ferrata Hornelen

Det vises til brev av 17.2.2025 med varsel om oppstart av planarbeid for endring av eksisterende reguleringsplan for Via Ferrata Hornelen, i Bremanger kommune (ref. 2024007-03/jbs).

Den Norske Turistforening (DNT) ble etablert i 1868 og er Norges største friluftslivsorganisasjon med over 300.000 medlemmer. DNT arbeider for å fremme et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv, for sikring av allemannsretten og friluftslivets natur- og kulturgrunnlag. Organisasjonen består av 56 medlemsforeninger med tilknyttede lokallag. DNT Sogn og Fjordane er regionens største friluftslivsorganisasjon med cirka 8000 medlemmer og 14 lokallag og tilrettelegger for friluftsliv i regionen gjennom hytter, ruter og aktiviteter.

Den Norske Turistforening og DNT Sogn og Fjordane mener kommunen ikke bør omregulere planområdet til «Anna idrettsanlegg». Med de foreslåtte endringene vil området vesentlig endre karakter, der det enkle og tradisjonelle friluftslivet må vike til fordel for tilrettelagt og kommersialisert opplevelsesturisme. Videre vil DNT påpeke at forslaget om å stenge anlegget for å sikre tryggheten til brukerne ikke er godt nok begrunnet. Vi mener Via Ferrata Hornelen bør være åpent for allmennheten, i tråd med opprinnelig intensjon ved etablering av anlegget. Hensynet til sikkerhet må ivaretas på andre måter enn ved å begrense adgangen gjennom kommersiell drift og stenging av deler av anlegget. Vi oppfordrer til å finne løsninger som både ivaretar sikkerheten, og det opprinnelige formålet om å gjøre rutene tilgjengelig for allmennheten, på tilsvarende måte som er gjort ved Via Ferrata-ruter andre steder i landet.

Bakgrunn

Området er i dag regulert til kombinert formål Friluftsliv, Via Ferrata og LNFR, og slik det framkommer av reguleringsplanen er hensikten at anlegget skal tilgjengeliggjøres for allmennheten og en bred gruppe brukere, både med og uten guide. Det ble i 2023 søkt om dispensasjon fra reguleringsplanen for stenging av Via Ferrata Hornelen for allmenn bruk. Søknaden var begrunnet ut fra hensynet til sikkerhet, ulykkesberedskap og merkevarebygging.

Den Norsk Turistforening og DNT Sogn og Fjordane sendte en uttalelse i saken 2. mai 2023 hvor vi mente det ikke kunne gis dispensasjon til å stenge Via Ferrata Hornelen for allmennheten, da dette var i strid med reguleringsplanens formål om å tilgjengeliggjøre anlegget for allmennheten, og at hensynet til sikkerhet måtte ivaretas på andre måter enn å stenge allmennheten ute. Videre mente vi at det framstår som svært uryddig at tilgjengeliggjøring for allmennheten hele veien har vært brukt som et argument for å få tillatelse til etableringen, og at tiltakshaver kort tid før åpning søker om å stenge anlegget for allmennheten.

Generell kommentar

I tråd med vårt formål jobber DNT for å ivareta den norske friluftslivstradisjonen og prinsippene i allemannsretten og frilftsloven om fri ferdsel og at tilgang til norsk natur skal være gratis. Vi mener at både tradisjonelle og nye måter å bruke naturen på bør etterstrebe prinsippene som ligger til grunn i frilftsloven. Vi mener derfor at rutene bør være mest mulig tilgjengelig for allmennheten og de som har ferdigheter og utstyr til å bruke rutene, slik som er praksis ved flere av Via Ferrata-rutene som allerede er etablert.

I dette tilfellet er det snakk om tilrettelegging på et svært unikt og ikonisk fjellområde, noe som også taler for at rutene bør gjøres mest mulig tilgjengelig for allmennheten, og ikke kun forbeholdes en enkelt aktør og de som har råd til å betale for en guidet tur.

Den norske friluftslivskulturen er bygget på prinsippet om at all ferdsel skjer på eget ansvar og at en må velge tur etter evne. Det mener vi i utgangspunktet også må gjelde her. Når det nå er lagt til rette for Via Ferrata på Hornelen og det er et ønske om å øke sikkerheten for brukerne, mener vi at dette må baseres på prinsippet om minst mulig inngripende tiltak. Det vil si at restriksjoner i form av lukking av anlegget, må være aller siste utvei, når alle andre virkemidler er gjennomført/prøvd ut.

DNTs formål omfatter også å sikre bevaring av natur- og friluftslivsområder. Siden etablering av Via Ferrata-ruter med tilhørende fasiliteter i de fleste tilfeller innebærer flere inngrep i naturen, har DNT en restriktiv holdning til slike installasjoner. Eventuelle Via Ferrata-ruter bør etableres i tilknytning til allerede etablerte turistanlegg, framfor i urørt natur slik som på Hornelen.

Kommentarer til forslaget til endringer av reguleringsplan

Plankonsulent viser i brevet til at det i driftsfasen har vist seg at anlegget bør stenges fysisk, for å sikre tryggheten til brukerne. DNT mener dette ikke er godt nok begrunnet. Det er ikke nevnt hvilke konkrete erfaringer dette bygger på, og det er heller ikke vist til hvilke andre tiltak som er benyttet for å bidra til bedre sikkerhet for brukere, blant annet i form av veiledning og informasjon.

DNT er også kritiske til at det gjennom reguleringsendringen åpnes for stor grad av *ytterligere* utbygging og tilrettelegging enn det som opprinnelig var planlagt. Vi mener det er betenkelig at hele området "Anna idrettsanslegg" (AI) åpnes for utbygging, uten videre styring eller byggegrenser. Å gi tilnærmet hele fjellsiden et utbyggingsformål er ikke forenelig med tradisjonelt friluftsliv og kan også lede til uheldig presedensvirkning for hva som tillates av utbygging i og omregulering av eksisterende LNF-areal.

I høringsbrevet vises det til at det kan være aktuelt med flere nye tiltak, eksempelvis delstrekninger med VF, ekstra gapahuk, flytebrygge og zipline. Dette er en omfattende utvidelse og

kommersialisering av det opprinnelige konseptet som nå i større grad blir utformet som en opplevelsespark/turistdestinasjon enn et friluftslivsområde. Den urørte naturen vil i større grad bli preget av inngrep og installasjoner. En zipline vil for eksempel utgjøre et synlig element i et landskap som ellers framstår som relativt urørt, og både flytebrygge og zipline vil med stor sannsynlighet også øke attraktiviteten til området. Det kan medføre økt ferdsel, slitasje på natur og forstyrrelser av dyreliv. Virkningene av dette og andre planlagte endringer er ikke omtalt i høringsdokumentene.

DNT mener derfor at utbyggingsområdet burde vært løst med et annet og mer avgrenset formål enn AI, og at planens omfang burde vært utredet og omtalt i en **planbeskrivelse** og ikke bare i et høringsbrev. Planbestemmelsene slik de er utformet gir ikke godt nok grunnlag for å avklare intensjonen og den totale utbyggingen som er tiltenkt gjennom reguleringsplanen, og er dermed ikke et fullgodt styringsdokument for kommunens byggesaksavdeling. Vi mener en planbeskrivelse vil kunne bidra til forventningsavklaring og detaljering av framtidig utbygging innenfor planområdet.

DNT stiller også spørsmål ved vurdering av **konsekvensutredningsplikten**, ettersom vi mener planens størrelse og omdisponering av LNF tilsier vesentlige virkninger for miljø og samfunn, jf § 10. Videre bør det vurderes om konseptet en nå legger opp til, faller inn under KU-plikten § 8, vedlegg II, 12 Turisme og Fritid. I det minste bør omreguleringen av et svært stort LNF-areal til bygge- og anleggsformål, med nye installasjoner innebære en oppdatering av **risiko- og sårbaranalysen (ROS)**.

Her er våre konkrete innspill til planforslaget:

- Planbestemmelse 3.2 –området må forbli som LNF. Subsidiært bør en avgrense utstrekningen for AI vesentlig, eller finne et mer egnet formål for aktuelle traseer for Via Ferrata og eventuell zipline, og la øvrig område forbli LNF.
- Planbestemmelse 3.2.1 - *Tilhøyrande anlegg* er for upresist – det bør spesifiseres hvilke typer anlegg, hvor mange, med byggegrense/egnet formål.
- Planbestemmelse 3.2.3 – Av hensyn til det enkle og tradisjonelle friluftslivet og allmennheten bør ikke Via Ferrataen kunne stenges/etableres som lukket anlegg.
- DNT etterspør en oppdatert planbeskrivelse jf. pbl § 4-2.
- DNT etterspør oppdatert risiko- og sårbaranalyse jf. pbl § 4-3.
- DNT etterspør en grundigere vurdering av konsekvensutredningsplikten.
- DNT etterspør en vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven.

Konklusjon

Plankonsulent hevder at planene vil fremme friluftsliv for allmennheten og gjøre området mer tilgjengelig. Med de endringene som er foreslått, er DNT redd for at området vil gjennomgå et vesentlig karakterskifte, der det enkle og tradisjonelle friluftslivet må vike til fordel for tilrettelagt og kommersialisert opplevelsesturisme. Den urørte naturen vil i større grad bli preget av inngrep og installasjoner, samt økt ferdsel fra enkelte besøksgrupper. Dette tjener ikke nødvendigvis allmennheten, og en kan stille spørsmål ved om dette vil gjøre området mindre attraktivt for lokalbefolkning, erfarne fjellklatrere og turgåere generelt.

Den Norsk Turistforening og DNT Sogn og Fjordane mener kommunen ikke bør omregulere planområdet fra «LNF-formål kombinert med andre angitte hovedformål» til «Anna idrettsanlegg». Vi mener forslaget om å stenge anlegget ikke er godt nok begrunnet, og at Via Ferrata Hornelen bør være åpent for allmennheten, i tråd med opprinnelig intensjon ved etablering av anlegget. Hensynet til sikkerhet og kravene som stilles må ivaretas og løses på andre måter enn å begrense adgangen

ved stenging av deler av anlegget og kommersiell drift. Vi oppfordrer til å finne andre løsninger som både ivaretar sikkerheten, og det opprinnelige formålet om å gjøre rutene tilgjengelig for allmennheten, på tilsvarende måte som er gjort ved Via Ferrata-ruter andre steder i landet.

Vennlig hilsen

Ingeborg Wessel Finstad
Seksjonsleder natur og bærekraft
Den Norske Turistforening

Trond Øyen Einemo
Styreleder
DNT Sogn og Fjordane

Kopi:

Bremanger kommune
Statsforvaltaren i Vestland